

ARBITRAŽA KAO NAČIN REŠAVANJA SPOROVA U FUDBALU

Sažetak

Fudbal u današnje vreme ne predstavlja isključivo sportsko nadmetanje dva tima, već sveobuhvatni društveni odnos u kom učestvuju mnogobrojni akteri. U širem smislu, učesnici fudbala pored sportista su i agenti, mnogobrojna sportska, modna i marketingška udruženja. Društvene odnose u kojima učestvuje veliki broj lica prati opasnost od nastajanja brojnih sporova. Na koji način će ti sporovi biti rešeni zavisi od volje njenih aktera. Akteri sportskih događaja mogu se obratiti : internim sportskim organizacijama koji po svojoj prirodi mogu biti nacionalne ili međunarodne organizacije, nadležnim nacionalnim sudovima ili arbitražama kao privatnim mehanizmima za rešavanja sporova. Zbog mnogobrojnih prednosti u odnosu na sudsko rešavanje sporova, u sportu se sporovi najčešće rešavaju pred arbitražom za sport. Arbitražni sud za sport (u daljem tekstu CAS) predstavlja specijalizovanu institucijalnu arbitražu osnovanu za rešavanje sporova u sportu. Nadležnost za rešavanje sporova u sportu Arbitražnog suda predviđena je između ostalog i pravilima Međunarodne svetske fudbalske asocijacije (FIFA). Iz tog razloga, prvi deo rada posvećen je analizi odnosa CAS-a i FIFA-e kroz tumačenje Pravilnika kojim je regulisan način vođenja postupka za rešavanje sporova. U drugom delu rada otvoreno je pitanje forme arbitražnog ugovora i saglasnosti ugovornih strana kao neophodnih uslova za konstituisanje nadležnosti arbitražnog tribunala.

Ključne reči: arbitraža, CAS, FIFA, forma arbitražnog ugovora, saglasnost volja.

1. UVODNE NAPOMENE O ARBITRAŽNOM SUDU ZA SPORT (CAS)

U generalnom smislu učesnici društvenih odnosa mogu se za rešavanja sporova obratiti nacionalnim sudovima ili arbitražnim tribunalima. Iz razloga ekonomičnosti, vremena trajanja postupka, efikasnosti, stručnosti arbitara, prilagodljivosti svakom konkretnom slučaju, arbitražni način rešavanja sporova čini se adekvatnijim mehanizmom rešavanja sistemskih sporova. U prilog ovom

---

* Docent, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo, Beograd. e-mail: jelena_vuk83@yahoo.com

shvatanju navodimo da je samo u 2020. godini pokrenuto više od 900 sporova pred Arbitražnim sudom za sport (u daljem tekstu CAS) uprkos dejstvu kovid pandemije.¹

Arbitraža kao metod rešavanja sporova od strane lica koje je izabrano voľjom ugovornih strana poznata je od najstarijih vremena. U Homerovoj Ilijadi² i Odiseji³ navodi se arbitraža kao naćin rešavanja sporova među sportistima. Vremenom je arbitraža kao metod rešavanja sporova među sportistima široko prihvaćena, pa je unutar Međunarodnog olimpijskog saveza pokrenuta inicijativa za kreiranje specijalizovanog tela koje bi se bavilo rešavanjem sporova među sportistima. Arbitražni sud za sport je osnovan 1984. godine od strane Međunarodnog olimpijskog odbora (MOK) kao univerzalni, jedinstveni, specijalizovani sud za sport.⁴ Za sedište suda odabrana je u Lozana (Švajcarska), dok su specijalizovana decentralizovana odeljenja smeštena u Njujorku i Sidneju.

Iako zamišľjen da rastereti Olimpijski savez, ćlanice Saveza nisu sa odobrenjem gledale na formiranje i poziciju Arbitražnog suda unutar MOK-a. Razlozi se mogu tražiti u odnosu zavisnosti koje je Arbitražni sud imao sa osnivaćem, Olimpijskim savezom⁵. Pored toga što je u potpunosti finansiran od strane Saveza, predsednika suda imenovao je Olimpijski savez. Iako je odlukom u slućaju Elmar Gundel⁶ Švajcarski federalni sud istakao da je Arbitražni sportski sud nezavisno telo⁷ ostala je sumnja sportske zajednice u nezavisnost rada ovog organa.

Kako bi odagnao sumnje u svoju nepristrasnost, Arbitražni sud za sport je pristupio reformi, donošem Pariskog ugovora 1994. godine. Glavna novina Pariskog ugovora je formiranje Međunarodnog veća za sportsku arbitražu (u daljem tekstu ICAS) ćiji cilj je da organizuje, prati i finansira postupke pred Arbitražnim sudom nezavisno od Olimpijskog komiteta.

Pariskim ugovorom došlo je i do strukturne promene u organizaciji CAS-a, tako da sud rešava sporove u redovnom i apelacionom (žalbenom) postupku. U redovnom arbitražnom postupku rešavaju se sporovi između ućesnika u sportu među kojima postoji arbitražni ugovor. Apelacioni postupak vodi se po žalbi na odluke donete od strane nacionalnih i međunarodnih sportskih organizacija. Uslov apelacione nadležnosti ja postojanje arbitražnog ugovora. Arbitražni

¹ U redovnom postupku pokrenuto je 129 sporova, dok je žalbeni postupak vođen za 811 slućajeva. V. [CAS statistics \(tas-cas.org\)](https://www.tas-cas.org/en/cas-statistics)

² V. Homer, *Iliad*, 573-610. D. Panagiotopoulos, "Court of arbitration for sports", 6 Jeffrey S. Moorad *Sports L.J.*, 1999, 49-50.

³ Homer, *Odyssey* 97-258. V. F. Bruggemann, *The Court of Arbitration for Sport- An assessment of its structure and jurisdiction*, research paper, Cape Town, 2018, 3.

⁴ Ćl. 61 Olimpijske povelje. V. M. Mitten, "Judicial review of Olympic and International Sports Arbitration Awards: Trends and Observations", *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 10:1, 2009, 51

⁵ O naćinu izbora arbitara v. [History of the CAS - Tribunal Arbitral du Sport / Court of Arbitration for Sport \(tas-cas.org\)](https://www.tas-cas.org/en/history-of-the-cas-tribunal-arbitral-du-sport/court-of-arbitration-for-sport), 27.09.2021.

⁶ CAS 92/A/ 63 Gundel v. Federation Equestre Internationale and Court of Arbitration for Sport

⁷ V. Tać. 20. Odluke u slućaju Gundel. Za komentare odluke pre svih v. I. S. Blackshaw, "CAS 92/A/63 Gundel v. Federation Equestre Internationale and Court of Arbitration for Sport", Chapter 4, *Leading Cases in Sports Law*, ASSER International Sports Law Series, 2013, 65-74.

ugovor u formi arbitražne klauzule najčešće je inkorporiran u statute organizacija koje su donele prvostepene odluke. Odluke se mogu odnositi na disciplinske prekršaje sportista, prelazak sportista iz jednog u drugi klub, antidoping mere. Naziv apelacioni postupak ne pruža adekvatnu poruku jer ne odgovara drugostepenom postupku u pravom značenju. Naime, apelacioni karakter se iscrpljuje u odnosu na odluke donete od strane nacionalnih i međunarodnih sportskih institucija. Kao i kod komercijalnih arbitraža, nezadovoljna stranka može pokrenuti postupak poništaja donete arbitražne odluke. Poništaj arbitražne odluke zahteva se od vrhovnog švajcarskog suda nadležnom po mestu sedišta CAS-a. Predviđeni razlozi usled kojih stranka može osporavati odluku su takstativno navedeni u Zakoniku o međunarodnom privatnom pravu (PIL) Švajcarske.⁸ Odnose se na: način konstituisanja tribunala (ako je povređena procedura imenovanja sudije arbitra ili tročlanog tribunala), ako je prilikom donošenja odluke tribunal na pogrešan način prihvatio ili odbio nadležnost, ako je doneta odluka izvan zahteva iz arbitražnog ugovora ili pak nije obuhvatila sve zahteve iz arbitražnog ugovora, ako je povređeno pravo na pravično suđenje, ako je odluka protivna javnom poretku Švajcarske.

Postupak rešavanja sporova pred CAS-om sprovodi se prema setu procesnih pravila sadržanih u „Kodeksu sportske arbitraže i pravilima posredovanja“ (u daljem tekstu Pravilnik arbitraže). Od dana donošenja do danas Pravilnik je pretrpeo niz izmena. Poslednje izmenjeno i dopunjeno izdanje stupilo je na snagu 1. januara 2021. godine.

Pravilnik Arbitraže za sport podeljen je u dva dela. Prvi deo uređuje nadležnost Međunarodnog veća za sportsku arbitražu (ICAS) i Arbitražnog suda za sport (CAS) : članovi S1 – S26; dok drugi deo sadrži proceduralna pravila (Članovi R27 - R70) kojima se uređuje postupak pred arbitražom. Nadležnost CAS-a definisana je članom 4. Pravilnika, kojim je predviđeno da se svi sporovi povezani sa sportom mogu rešiti pred CAS-om. Sporovi mogu nastati iz odnosa specifičnim za sport poput (dopinga, nesreće ili incidenta na terenu) ili iz trgovačkih (komercijalnih) odnosa povezanih sa sportom (npr. pitanja koja uključuju sponzorske ugovore, medijska prava, propisi o prenosu prava).

CAS uspostavlja nadležnost za rešavanje sporova na osnovu arbitražnog ugovora koji može biti u formi arbitražne klauzule ili posebnog ugovora. U formi klauzule je uglavnom sadržan u statutima sportskih organizacija, kojom se predviđa nadležnost za sporove koji će tek nastati. Optiranje za arbitražno rešavanje sporova može se dogoditi i nakon nastanka spora, potpisivanjem arbitražnog ugovora od strane zainteresovanih strana.⁹ Prednost arbitražnog u odnosu na sudsko rešavanje sporova ogleđa se u mogućnosti izbora merodavnog prava. Strane arbitražnog ugovora imaju pravo i mogućnost da izaberu po kom pravu će se spor rešavati. Ukoliko strane propuste da izaberu merodavno pravo, arbitražni tribunal će spor

---

⁸ Čl. 190 Švajcarskog zakonika o međunarodnom privatnom pravu.

⁹ Više o (razlici) između arbitražne klauzule i arbitražnog ugovora v. J. Perović, *Ugovor o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži*, Beograd, 1998 .

rešiti prema pravilima švajcarskog prava (*lex arbitri*).¹⁰ Švajcarsko pravo će biti merodovno prema opštim pravilima međunarodnog privatnog prava kao pravo mesta sedišta arbitraže. Strane arbitražnog ugovora mogu sporazumno ovlastiti arbitre da spor reše i *ex aequo et bono*.¹¹

U žalbenom postupku, arbitražni tribunal će spor rešavati prema važećim propisima (pravnim pravilima koje se primenjuju u sportu), i supsidijarno u skladu sa pravilima koje su izabrale stranke ili u odsustvu takvog izbora, u skladu sa zakonom zemlje u kojoj je sedište saveza, udruženja ili sportskog tela koje je donelo odluku ili prema pravilima koje tribunal smatra odgovarajućim. Ukoliko se odluči za primenu ovih pravila, tribunal mora obrazložiti svoju odluku.¹² Kako je većina međunarodnih sportskih saveza sa sedištem u Švajcarskoj u većini slučajeva će se primenjivati švajcarsko pravo kao supsidijarno. Prema čl. R57 Pravilnika Arbitražnog suda za sport, apelaciono odeljenje ima nadležnost da ponovno raspravlja o činjenicama i pravu iz već donete odluke. Može doneti odluku koja preinačuje već donetu odluku, može da potvrditi takvu odluku ili da je vrati međunarodnoj organizaciji na ponovno odlučivanje. Drugim rečima, veće ima tzv. punu nadležnost da spor može voditi *de novo*.¹³

Stranka u arbitražnom postupku može biti svako pravno i fizičko lice koje poseduje sposobnost da zaključi arbitražni ugovor. To mogu biti sportski klubovi, sportske asocijacije, pojedinačni sportisti ili sportske federacije. Priroda spora koja se iznosi pred arbitražu je dvojaka. Dok je većinom spor trgovačke prirode kada se o njemu odlučuje u redovnom postupku, tako je u apelacionom postupku, spor povezan sa kršenjem (tumačenjem) pravilima sporta (pravila o antidopingu i sl.).

Trgovački karakter spora

Trgovački karakter spora se odnosi na obaveze iz ugovora o sponzorstvu, reklamiranju i svih drugih ugovora gde je moguće prestaciju izraziti u ekonomskom smislu (novcu). Razloge zbog kojih je prihvaćeno ovakvo određenje spороva mogu se tražiti, između ostalog, i u pravu Švajcarske kao pravu koje se supsidijarno primenjuje u postupcima pred CAS-a, kao korektiv u postupcima koji se vodi zbog poništaja i priznanja i izvršenja donetih odluka. Švajcarski Zakon o međunarodnom privatnom pravu (PIL) kao arbitrabilne smatra sporove koji su imovinskopravne prirode.¹⁴ U postupku poništaja arbitražne odluke, nadležni sud u Švajcarskoj će odluku donetu od strane CAS tumačiti prema pravu

¹⁰ R 45 Pravilnika. Više o arbitražnim klauzulama u sportskim organizacijama v. I S. Blackshaw, *Sports Marketing Agreements: Legal, fiscal and practical aspects*, Springer, 2012, 458–60.

¹¹ V. R45 Pravilnika

¹² R 58 Pravilnika

¹³ De novo- ispočetka- potpuna mogućnost preispitivanja odluka donetih od tela sportskih udruženja čije odluke prema čl. R57 Pravilnika sportske arbitraže, CAS može činjenično i pravno u celini preispitivati. V. I. Blackshaw, "ADR and Sport: Settling Disputes Through the Court of Arbitration for Sport, the FIFA Dispute Resolution Chamber, and the WIPO Arbitration & Mediation Center", *Marquette Sports Law Review*, Vol. 24 : 1, 2013, 10.

¹⁴ Čl. 177. PIL

sedišta tribunala, drugim rečima, odluka doneta od strane Arbitražnog suda za sport može biti poništena ukoliko je nearbitrabilna prema švajcarskom pravu.¹⁵

Sportski karakter spora

Druga grupa sporova o kojoj će Arbitražni sud za sport raspravljati odnosi se na sporove o kojima su sportska udruženja već donela prvostepene oduke. Zahtevi o kojima udruženja, organizacije ili sportska tela odlučuju odnose se uglavnom na doping, nasilje na terenu, zloupotrebu suđenja, rasizam na terenu i razne vrste etičkih sporova. Uslov da se ovi sporovi nađu pred apelacionim odeljenjem CAS-a je da između organizacija koja je donela prvostepenu odluku i sportiste postoji arbitražni ugovor i da su iscrpljene sve interne mere unutar organizacije. Kako je statutom FIFA¹⁶ predviđena nadležnost CAS-a za sporove između učesnika FIFA, apelaciono odeljenje CAS rešava i sporove u čijim odluka je učesvovala i FIFA. Ovim je znatno uvećan broj sporova pred CAS-om.

2. MEĐUNARODNA FEDERACIJA FUDBALSKIH ASOCIJACIJA - FIFA

FIFA je nastala 1904. godine kao skup fudbalskih asocijacija sa ciljem da pruži jednakost i izvesnost učesnika u fudbalu kao i ujednačenost propisa koji se na njih primenjuju. U cilju ispunjenja zadatih ciljeva, unutar FIFA-e osnovan je Komitet za status igrača (KSI) sa ciljem da rešava sporove koji nastanu između igrača i klubova. Komitet u rešavanju sporova primenjuje propise koji se odnose na status i transfer igrača.¹⁷ Vremenom je broj sporova koje je Komitet rešavao rastao, pa se ukazala potreba za osnivanjem Veća za rešavanje sporova (VRS). Veće je zaduženo za rešavanje međunarodnog statusa igrača i sporove nastale kao posledica prelaska igrača iz jednog u drugi klub. Zahtevi koji se postavljaju u ovim sporova uglavnom se odnose na isplatu naknade igračima u vidu plata ili premija sa jedne, ili obeštećenje fudbalskim klubovima od strane igrača, drugih klubova ili menadžera sa druge strane.

Veće za rešavanje sporova FIFA ne predstavlja arbitražni tribunal koji donosi odluke koje se priznaju i izvršavaju prema međunarodnim izvorima arbitražnog prava (prvenstveno Njujorška konvencija o priznanju i izvršenju arbitražnih odluka), već je njihovo izvršenje regulisano statutom i propisima unutar FIFA zajednice. Nacionalni timovi su se priključenjem međunarodnoj fudbalskoj zajednici obavezali da će poštovati odluke donete od strane najviših

---

¹⁵ Više o arbitrabilnosti sporova u međunarodnim trgovinskim arbitražama v. J. Vukadinović Marković, *Uloga arbitrabilnosti u postupku rešavanja sporova pred međunarodnim trgovinskim arbitražama*, doktorska teza, Beograd, 2016.

¹⁶ Čl. 57 FIFA Pravila. Dostupno na : [viz2gmyb5x0pd24qrhrx-pdf.pdf \(fifa.com\)](#)

¹⁷ Regulation on the status and transfer of players, dostupno na [fifa-regulations-on-the-status-and-transfers-of-players---february-2021.pdf](#)

organa Zajednice, kao i da će učiniti sve da njihovi nacionalni članovi poštuju odluke.¹⁸ Veće za rešavanje sporova odlučivaće prema Uredbi o statusu i transferu fudbalera¹⁹ koja na uniformni način reguliše položaj fudbalera unutra međunarodne organizacije. Rešavanje sporova unutar FIFA-e regulisano je FIFA Statutom²⁰. Čl. 58.1. Statuta, previđa nadležnost CAS kao žalbenog tela na odluke donete od strana Veća. Kao što je već navedeno, odredbom R58. Pravilnika CAS-a predviđeno je da će se postupak voditi na način da će arbitražni tribunal primenjivati sve relevantne sportske propise, pravo izabrano od strane stranaka kao i pravo sedišta organizacije koje je odluku donela (švajcarsko pravo).

Pitanje koje se postavlja je uloga švajcarskog prava u ovim postupcima. Da li se odredbe švajcarskog prava primenjuju kao primarni ili subsidijarni izvori prema kojim će se spor rešavati? Važeća pravila koja se primenjuju unutar organizacije, predstavljaju prvi izbor arbitara prilikom rešavanja spora u žalbenom postupku. Ovakvo rešenje čini nam se opravdanim jer pravila na jedinstveni i uniformni način uređuju određeno pitanje- (primer, Uredba koja predviđa naknade menadžera, ili plate fudbalera.) U slučaju da ova pravila ne postoje, primeniće se pravo izabrano od strane ugovornih strana. Praksa pokazuje da ugovorne strane retko predviđaju koje pravo će biti merodavno u slučaju spora, te se neretko primenjuje švajcarsko pravo kao pravo sedišta organizacije koja je donela odluku. U tom smislu, pravo Švajcarske se nameće kao poslednji izbor arbitara prilikom rešavanja spornog odnosa.

3. KONSTITUISANJE NADLEŽNOSTI ARBITRAŽNOG SUDA ZA SPORT

Da bi se spor koji nastane iz određenog društvenog odnosa mogao izmestiti iz nadležnosti nacionalnog suda i staviti u nadležnost arbitraže, neophodno je da se strane spornog odnosa saglase da spor reše na ovaj način. Svoju saglasnost mogu stipulisati u vidu arbitražne klauzule koja je zaključena za spor koji će tek nastati ili u formi arbitražnog ugovora za spor koji je nastao. Iz razloga pravne sigurnosti ali i kao vid upozorenja strankama da zaključenjem arbitražnog ugovora isključuju nadležnost nacionalnih sudova arbitražni ugovor mora biti u pisanoj formi. Prema Konvenciji UN o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka²¹ (u daljem tekstu Njujorška konvencija) pod pismenim sporazumom podrazumevaju se arbitražna klauzula uneta u ugovor, ili kompromis, potpisani od stranaka ili sadržani u razmenjenim pismima ili telegramima.²²

¹⁸ Vid. čl. 14 Statuta FIFA

¹⁹ Čl. 2 Pravila kojima se reguliše postupak pred Odborom za status igrača i Veća ra rešavanje sporova. Dostupno na [rules-governing-the-procedures-of-the-players-status-committee-and-the-dispute-resolution-chamber-j.pdf](#)

²⁰ Čl.57 Statuta

²¹ Zakon o ratifikaciji **Konvencije o priznanju i izvršenju inostranih arbitražnih odluka**. Sl.list SFRJ – *Međunarodni ugovori br. 11/81*

²² Čl. 2. Njujorške konvencije

Pravilnik Arbitražnog suda za sport svojim pravilima ne uređuje punovažnost arbitražnog ugovora, koji se, iz tog razloga, mora tumačiti prema pravilima švajcarskog zakona o arbitraži, kao supsidijarnog prava. Švajcarski Zakonik o međunarodnom privatnom pravu u čl. 178 st. 1 u pogledu forme ugovora, propisuje da je arbitražni ugovor valjan ako je sklopljen putem telefaksa, teleksa, teleprinteru ili drugih sredstava komunikacije koji tekstom potvrđuju uslove sklopljene ugovorom. Drugim rečima, ugovor o arbitraži će se smatrati da je zaključen u pisanom obliku ako postoji zapis (dokaz) koji svedoči o elementima ugovora. O pisanoj formi ugovora Švajcarski federalni sud se oglasio u više navrata. Tako je u slučaju A. V. WADA²³ istakao da time što je arbitražna klauzula sadržana u statutu organizacije čiji je tuženi član, zahtev za pisanom formom je ispunjen. Posebno je pitanje da li je forma zadovoljena ukoliko se u pregovorima upućuje na opšte uslove poslovanja u kojima je sadržana arbitražna klauzula. U odgovoru na ovo pitanje mora se praviti distinkcija između lica koja su upoznata sa pravilima struke, da li znaju ili mogu znati da je arbitražna kao način rešavanja sporova uobičajena za sporove koji nastanu među učesnicima i onih koji nisu znali ili mogli znati za arbitražu kao način rešavanja sportskih sporova.²⁴ Pored ovog, potrebno je praviti razliku i da li se prilikom zaključenja ugovora upućuje izričito na arbitražnu klauzulu u određenom dokumentu ili na sam dokument.²⁵ Jedinstvenog stava po ovom pitanju nema, te bi se u svakom konkretnom slučaju moralo raspravljati da li je stranka koja pristupa ugovoru znala ili morala znati za nadležnost CAS-a.²⁶

Ono što „Vrhovni sportski sud“ kako je o Arbitražnom sportskom sudu govorio Švajcarski federalni sud²⁷ razlikuje od klasičnih trgovinskih arbitraža je upravo arbitražni ugovor. Prilikom ugovaranja trgovinskih arbitraža, arbitražni ugovor izražava saglasnu volju strana u sporu da predmet spora reše pred arbitražom. Arbitražni ugovor u formi arbitražne klauzule kojom je predviđana nadležnost CAS- a nalazi se u statutima i pravilnicima sportskih organizacija, odnosno izjavama koje sportisti potpisuju kao preduslov za nastupanje na određenom takmičenju ili pristupanju reprezentaciji. Kako bi se ispunio uslov saglasnosti volja arbitražna klauzula sadržana u statutu ili pravilima organizacije može se posmatrati kao ponuda, dok potpisivanjem za određen klub ili učestvovanjem na takmičenju od strane sportiste kao prihvatanje ponude čime je ispunjen uslov punovažnosti arbitražnog ugovora.²⁸ Pitanje koje se postavlja je ima li „uzmi ili ostavi“ karakter takvog ugovora uticaj na njegovu punovažnost. Švajcarski federalni sud u nizu

²³ A TF 4A_640/2010 od 18. aprila 2010., A. v. WADA, FIFA & CFA, par. 3.3.3., dostupno na <http://www.swissarbitrationdecisions.com>.

²⁴ Vid. odluku Švajcarskog federalnog suda N v FEI od 31. X. 1996 (Reeb, Mn., 1998)

²⁵ Čl. 178 PIL-a, v. odluku Švajcarskog federalnog suda 4A-460/2008 od 9.1.2009, FIFA & WADA v. STJDF, CBF & Ricardo Lucas Dodo.

²⁶ Vid. odluku Švajcarskog federalnog suda 4P_230/2000 of 7.2.2001. u predmetu S. Roberts v. FIBA, *Bull. ASA* 2001, 523

²⁷ C. J. Hednel, „Jurisdiction of the CAS- The Basics“, *CAS and Las Sportiva*, vol. 2, 2017, 12

²⁸ P. Pocrnić Perica, „Ugovor o arbitraži u pravnim stvarima vezanima uz međunarodni sport“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 2/2017, 463.

slučajeva zauzeo stav da arbitražni ugovor iako ima „prisilan“ karakter predstavlja zakonit osnov za kreiranje nadležnosti jer CAS kao specijalizovan način rešavanja sportskih sporova predstavlja jedinstveni supstitut državnim sudovima.²⁹ Obrazlažući svoju odluku sud je naveo da postoji mogućnost „kontrole“ donete odluke sportskog tribunala pred nacionalnim sudom, dok je u ranijim odlukama, sud potvrdio nezavisnost i nepristrasnost arbitara ovog tribunala. Drugim rečima, švajcarski sud je istakao da je sportski sud nezavisan, ali da ipak poslednju reč ima nacionalni sud u pogledu kontrole donete odluke.

Iz razloga pravne sigurnosti i zaštite zajamčenih prava mišljenja smo da se ne bi smelo na ovaj način optirati za arbitražu kao privatan način rešavanja sporova, već bi postojanje saglasnosti trebalo tumačiti u svakom konkretnom slučaju. Arbitražni ugovor ne bi sme predstavljati rezultat ucene sportsista učestvovanjem na takmičenjima ili članstva u određenim organizacijama. Sportistima bi se morala dati mogućnost da spor svojevoljno reše pred arbitražnim tribunalom ili nacionalnim sudom. U postupcima poništaja arbitražne odluke, sud ispituje postojanje arbitražnog ugovora i posredno saglasnost ugovornih strana, polazeći od subjektivnog doživljaja saglasnosti svakog ugovornika.³⁰ Samo ako se ne može na ovaj način interpretirati volja strana, pristupa se objektivnom tumačenju. Drugim rečima, da li je strana koja pristupa ugovoru mogla znati da time potpisuje i arbitražni ugovor.³¹

O postojanju slobodne volje ugovornih strana, Švajcarski federalni sud odlučivao je u slučaju Stretford.³² Spor je nastao između tadašnjeg agenta Vejna Runija, Paula Stretforda i fudbalskog saveza Engleske. U pitanju je bila zloupotreba licence agenta od strane Stretforda. Fudbalski savez Engleske doneo je odluku protiv Stretforda optužujući ga za kršenje ugovora o licenci. Stretford je pokrenuo postupak pred redovnim sudom u kojem je tražio preispitivanje zakonitosti disciplinskog postupka. S druge strane, Fudbalski savez zatražio je prekid postupka pred redovnim sudom pozivajući se na arbitražni ugovor sadržan u ugovoru o licenci. Kao osnov naveo je čl. 9. Engleskog zakona o arbitraži iz 1996. godine.³³ Stretford je postojanje osnova nadležnosti arbitraže osporavao, smatrajući da je arbitražna klauzula ništava jer je protivna odredbama čl. 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.³⁴ Ovakav prigovor Stretford je obrazlagao time da zapravo nije imao izbora nego pristati na arbitražnu klauzulu ako je želeo nastaviti da bude sportski agent. Iako je sud priznao da je Stretford zapravo morao potpisati ugovor o arbitraži, ipak takvo uslovljavanje

²⁹ V. Između ostalog obrazloženja odluke u slučajevima, *Chelsea Football Club Limited v Adrian Mutu, Cañas v. ATP i Pechstein*.

³⁰ L. Badžim, K. Gea Marcan, „Jurisdikcijski prigovori u praksi Arbitražnog suda za sport“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 2/2020, 401.

³¹ Vid. odluku Švajcarskog vrhovnog suda ATF 4P.162/2003 od 21. XI. 2003.

³² *Stretford v Football Association* [2007] EWCA 21 March 2007 & *Sumukan Ltd v The Commonwealth*, dostupno na [Stretford v-FA CA 21 Mar 2007 \(5rb.com\)](#)

³³ Arbitration Act, dostupno na [Arbitration Act 1996 \(legislation.gov.uk\)](#)

³⁴ Čl. 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima, dostupno na [European Convention on Human Rights \(coe.int\)](#)

za obavljanjem posla, smatrao je sud, ne može se izjednačiti s prisilom, stoga je ugovor o arbitraži i pristanak utvrdio valjanim.

Suprotno stanovište zauzeo je Viši regionalni sud u Nemačkoj u slučaju Pehštajn³⁵ u kom je naveo da je arbitražni ugovor ništav jer ne predstavlja rezultat saglasnosti slobodnih volja ugovornih strana s obrazloženjem da je jedina mogućnost da tužilac (Pehštajn) nastupi na takmičenju koje je organizovan od strane tuženog je da pristane na ugovor o arbitraži. Sud je u svom obrazloženju istakao da je ovakav ugovor protivan Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, jer se njime onemogućava pristup sudu i pravo na pravično suđenje.³⁶

Pored navedenih argumenata, sud u slučaju *Pechstein* se pozivao i na povredu prava konkurenciju u delu koji reguliše ponašanje učesnika na tržištu. Sportsko udruženje koje organizuje takmičenje na kom učesvuje sportista je u dominantnom položaju na tržištu, te nametanjem određene klauzule ono zloupotreba svoj dominantna položaj.³⁷ Međutim, sud nije smatrao da ugovor o arbitraži, koji je zapravo nametnut sportistima, *per se* čini kršenje pravila tržišne utakmice. U ovom smislu sud je zaključio da, iako su u dominantnom položaju na tržištu, sportskim federacijama je dozvoljeno usloviti sportiste na rešavanje sporova putem arbitraže, uzimajući u obzir posebnosti industrije i sportskog tržišta, a posebno doslednosti u načinu odlučivanja u pravnim stvarima vezanim za sport.³⁸ Slučaj je stigao do nemačkog Saveznog vrhovnog suda koji je između ostalog smatrao da arbitražni ugovor postoji i da predstavlja valjani osnov za nadležnost CAS-a, kao i da nije došlo do zloupotrebe dominantnog položaja. Stav Saveznog vrhovnog suda izazavao je brojne diskusije,³⁹ među kojima možemo izdvojiti argument da se ne može govoriti o dobrovoljnoj arbitraži kada je ugovor potpisan na način da ekonomski jača strana uslovljavajući takmičenjem na određenom turniru zahteva od druge strane koja pristupa ugovoru da se saglasi sa arbitražnim ugovorom.

4. ZAKLJUČAK

Sportski arbitražni sud je bez sumnje najprigodniji mehanizam za rešavanje sporova u sportu. Zamerke se ipak mogu uputiti na način konstituisanja nadležnosti ovog tribunala. Najčešći način kojim se uspostavlja nadležnosti sportskog tribunala je putem arbitražne klauzule sadržane u statutima sportskih udruženja ili u uslovima organizovanja sportskih takmičenja. Sportista koji pristupa određenoj organizaciji nema mogućnost pregovaranja sa u većini slučajeva, ekonomski jačom stranom oko načina regulisanja mogućih sporova. U takvim situacijama

---

³⁵ CAS 2009/A/1912–1913 *Pechstein v International Skating Union*

³⁶ Čl. 6 ECHR

³⁷ Više o zloupotrebi prava konkurencije vid. R. Vukadinović, J. Vukadinović Marković, *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, Službeni glasnik, 2020, 223.

³⁸ Petra Počmić Perica, 20

³⁹ Vid. [The dichotomy and future of sports arbitration - Compelled consent - LawInSport](#)

„uzmi ili ostavi“ smatramo da treba dopustiti sportisti da pravo potraži pred nacionalnim sudom, jer arbitražna klauzula ne predstavlja stvarnu saglasnost ugovornih strana čime je autonomija volja kao jedan od ključnih principa ugovornog prava povređen.

Jelena Vukadinović Marković, Ph.D⁴⁰

ARBITRATION AS A METHOD OF DISPUTE RESOLUTION IN FOOTBALL

Summary

With the establishment of the FIFA Dispute Resolution Chamber (DRC), and more importantly, the Court of Arbitration for Sports (CAS), which is the highest arbitration body in sports, arbitration has become an important aspect in solving football disputes. Although sports arbitration shares many characteristics with commercial or investment arbitration it also has many interesting features that distinguish it from nonsports-related arbitration. The crucial importance of rules, their acceptance by the participants and the main characteristics of an arbitration agreement are the main points of the Paper. The author then proceeds to a brief description of possible problems of the commencement of arbitration competence.

Key words: The Court of Arbitration for Sports, FIFA, arbitration agreement, form of arbitration agreement, consent to arbitration.

---

⁴⁰ Assistant professor, Research Fellow, Institute of Comparative Law Belgrade, e-mail: jelena_vuk83@yahoo.com